

Külföldi hírek,

lapszemle

BARLANGKUTATÁSI HÍREK A NAGYVILÁGBÓL

Az olaszországi *Spluga della Preta* második helyre került a világ legmélyebb barlangjai között. A Karszt és Barlang 1962. II. félévi számában a világ legmélyebb barlangjairól közölt cikkünk már is némi helyesbítésre szorul. Egy újabb hír szerint az igen eredményes piemonti barlangkutatóknak az 1963. évi expedíciójuk során a Verona közelében lévő *Spluga della Preta*-ban 875 m mélységet sikerült elérniök. Így a régebben sokáig első helyet tartó barlang, mely az általunk közölt ranglistán 530 m-rel a 13. helyen szerepelt, újból előre került, ha nem is az első, de azért szintén elég előkelő második helyre. (Spelunca 1963. 3.)

-viszky

Megdöntötték Michel Siffre földalatti rekordját. Mint tudjuk Michel Siffre a *Scrorassoni* barlangban két hónapot töltött a föld alatt. Újabb értesülések szerint az angol Jeffrey Wornan barlangkutatónak 105 napra „sikerült” egyhuzamban való földalatti tartózkodás idejét emelni. (Spelunca 1963. 3.)

-viszky

Prehisztórikus kormot határoztak meg az amerikai *Salts Cave*-ből. Ebből a Kentucky államban levő barlangból annakidején, a korai Woodland korszakban nátriumszulfátot és gipszet bányásztak. A sokezer tonnát kitevő ásványi anyagot, melyet annakidején gyógyszernek és bőrfestéknek használtak, a pre-columbiai emberek fáklyák világítása mellett termelték ki. A fáklyáktól keletkezett koromlerakódást most megvizsgálták és 3075 ± 140 év korúnak találták. (Caves notes 1963. 1.)

-viszky

Sündisznók barlangban. Amerikában, Délkelet-Arizonában a *Chiracatrua*-hegységben a sündisznó (*Erethizon dorsatum*) elég ritka. Éppen ezért feltűnő volt, hogy ezen éjszakai állat a *Virtue*-bányában és a *Buckelew*-barlangban még elég közönséges. (Cave notes 1963. 1.)

-viszky

Barlangi színjáték

A Harz-hegység (Németország) legszebb cseppkő-barlangját több mint 400 évvel ezelőtt, 1536-ban fedezte fel véletlenül egy Baumann nevű rübelandi lakos. Vasérc után kutatott a sziklás hegyoldalon és így bukkant rá a barlangra. A barlangi labirintusban eltévedt és csak három nap múlva talált ki ismét a napvilágra. A fáradalom és az izgalom oly nagy volt, hogy pár nap múlva meghalt.

A róla elnevezett barlang, a *Baumannshöhle*, ma a Német Demokratikus Köztársaság egyik legnagyobb természeti látványossága, melyet a mellette levő *Hermannshöhle*-vel együtt évente mintegy félmillió ember látogat. A barlang idegenforgalmi érdekessége az, hogy itt rendezték be Németország egyetlen barlangi színházát. Az 1000 főt befogadó teremben csodálatos szépségű cseppkőes háttérrel modern színpadot állítottak fel, ahol hivatásos színészek júniustól szeptemberig minden kedden és pénteken este 20 órai kezdettel lejátszák a barlang felfedezésének történetét.

VENEZUELAI BARLANGKUTATÓ MAGYARORSZÁGON

Kedves vendéget üdvözölhettek 1963. novemberében a magyar barlangkutatók. A távoli Dél-Amerika forró földjéről, Venezuelából érkezett vissza szülőhazájába közel két évtizedes távollét után Adler Dániel, a caracasi barlangkutatók egyik legaktívabb tagja. Azok közé a „különleges” emberek közé tartozik, akiknek egyetlen szerelmük a barlang.

A jósmafői barlangtúrák befejezése után Budapesten hazai barlangkutatók szűkebb körében faggatjuk a másfél évtizedes venezuelai barlangos múltjáról, az ottani barlangokról.

— Barlangkutató csoportunk — a *Sociedad Venezolana de Ciencias Naturales, Section de Espeleologia* — mindössze 17 tagból áll — kezdi el-

beszélését Adler Dániel. Ezt a 17 embert azonban évtizedes barlangos múlt köt össze. Új tagot csak ritkán, legalább egy évi próbaidő letelte után — ha a munkában helytállt — veszünk fel, így fluktuáció csoportunkban gyakorlatilag nincs.

— Fő kutatási területünk Venezuela K-i részén található karsztos hegyvidék. Itt van Venezuela legnagyobb barlangja, a Cueva de Guacharo is. A barlangok igen nehezen közelíthetők meg, hatalmas trópusi őserdőkön kell keresztülvágni, így csak a bejáratokig való eljutás is nagy expedíció felállítását teszi szükségessé. Jelenleg a barlangvidéket a partizánok tartják megszállva, így azt egyelőre nem tudjuk felkeresni. Hasonló a helyzet a Kolumbiával határos hegyvidéki területeken is. Itt is több karsztvidék található, de oda bejutni a veszélyes indián törzsek és a még veszélyesebb csempészbandák miatt, szinte lehetetlen.

Adler Dániel — aki egyben hivatásos fotográfus — többszáz színes barlangi diapozitívet hozott magával. Különösen felejthetetlen élményt jelentett a 6×6 cm méretű színes diapozitívek levetítése. Néhány apróságot elárul ezek készítéséről is.

— Általában speciális keverésű füstnélküli magnéziummal világítunk, a magnéziumot megfelelő arányban alluminiumporral keverjük. Rendszerint négy segítőtársam volt, akik sípjelekre robbantották fel a hatalmas csarnokok különböző pontjain elhelyezett magnéziumcsomagokat. Amikor a világosító mozgásban vannak, a gép elé fekete táblácskát helyezek, majd amikor újabb sípjelre kioltják a fejlámpáikat, folytatódhat tovább a felvételezés. A síp egyébként nálunk a barlangkutatók éppoly fontos felszerelése, mint pl. a sisak vagy a fejlámpa. Ma már praktikusabb módon oldjuk meg nagyobb üregek fényképezését: a fényképezőnél és a világosítóknál zseb-adóvevő rádiókészülékek vannak, így állandóan közvetlen kapcsolatban vannak egymással.

A diavetítés során megismerkedtünk egy érdekes venezuelai barlanglakó madárral, a guacharoval (*Steatornis Caripensis*). A következőket tudtuk meg róla:

— Ezek a madarak K-Venezuela és Trinidad szigetének barlangjaiban élnek. Bagolyfejű, fácán-színű madarak, szárnytollaikon egy-egy kör alakú fehér folt van. Kiterjesztett szárnyakkal nagyságuk eléri a 70 — 80 cm-t. Nagy csapatokban a barlangok belső, öröksötét részeiben tanyáznak, és csak este, szürkületkor indulnak éjszakai élelemszerző útjukra. A megfigyelések szerint a trópusi őserdőben termő különféle bogyókkal, gyümölcsökkel táplálkoznak. Fészkeiket a barlangok magas mennyezetén, vagy nehezen hozzáférhető oldalfalakon rakják. A tojásból kibúvó, gyorsan növekvő fiókák olyan zsirosak, mint nálunk a hizott libák, a környező falvak lakói ezért előszeretettel vadásszák.

— A guacharo-k igen gyorsröptű madarak. Annak ellenére, hogy a denevéreknél sokkal gyorsabban repdesnek, a sötétségben nagy biztonsággal közlekednek. Míg a denevérek az eddigi kísérletek szerint ultrahangkeltés segítségével „tapogatták” le az akadályokat, a guacharo-k az egyszerű hallható

hangok visszhangját használják fel. A röpködő guacharo-k ezért igen nagy zene-bonát csapnak az általuk megszállt barlangokban. Hogy milyen nagyszerűen tudnak a sötétségben minden akadályt kikerülni, arra jellemző a következő kísérlet. A barlangba vezető szűk nyílásba, amelyen keresztül a guacharo-k közlekedtek, a madarak kiröpülése után vékony műanyagzsínórt feszítettek ki. Amikor reggel felé a madarak rikácsoló csapata befelé húzott, egyetlen egyszer sem rezdült meg a zsinór, minden madár ügyesen elkerülte. Ugyanitt egy sorozat fényképfelvételt készítettem, de a felvételeken egyetlen madár sem volt: oly gyorsan tovasiklottak, hogy fényképezőgéppel nem lehetett őket elfogni.

A Karszt és Barlang c. kiadványunkban már írtunk a histoplasmosis nevű „barlangi betegségről”, mely főleg Amerikában ismert. Adler Dánieltől további érdekességeket hallottunk ezzel kapcsolatban is:

— A histoplasmosis betegség Venezuelában is gyakran előfordul. Kutatócsoportunkból eddig négyen kapták meg. Kettőnél igen súlyos lefolyású volt, másik két társunk azonban könnyebben túlélt rajta. Az eddigi megállapítások szerint a betegséget barlangokban élő gombák száraz, poros maradványai okozzák. A tüdőt támadja meg és — amennyiben a beteg túléli — a tuberkulotikus megbetegedéshez hasonlóan rendszerint diónagyságú, a röntgenképen sötétnek látszó heg marad vissza. A megbetegedés igen magas lázzal jár. Érdekes, hogy Venezuelában a histoplasmosis lefolyása viszonylag enyhe, eddig egyetlen halálos áldozatról sem tudnak. Úgy látszik, hogy a betegséget nem csak barlangban lehet megkapni. A karsztos területen élő parasztok akkor is megkapták, ha nem voltak barlangban, hanem csak poros utakon jártak.

— Barlangkutató csoportunk nyilvántartja, hogy mely barlangok meglátogatása okozott eddig megbetegedést. Ezek általában száraz, szenilis üregek. Az eddigi ismeretek szerint csupán egy vizes barlang fordult elő, amelyben a betegség korokozói megvannak. Újabban a fertőzöttség kimutatására érdekes kísérleteket végeznek. A száraz barlangok alján kis kalitkában fehéregereket húznak maguk után. Az egerekre úgy látszik — nem hat a histoplasmosis kórokozója, mert a felkevert portól eddig egy sem betegedett meg...

— A histoplasmosis történetéhez tartozik még hogy egy venezuelai magyar származású orvosnak, dr. Polák Lászlónak sikerült a histoplasmosis kitenyésztese útján védekező oltóanyagot előállítani. Ma már több barlangkutatót is beoltottak ezzel a gyenge fertőző anyaggal, többek közt engem is, és így immunissá váltunk a fertőzéssel szemben, mint azok, akik már átestek a betegségen.

Befejezésül a távoli földrészről érkezett honfitársunk meghívta a magyar barlangkutatókat egy venezuelai expedícióra.

— Histoplasmosis oltásról mindenki számára gondoskodom — jegyezte meg nevetve...

B. D.